

TAKE A WALK ON DESIGN SIDE

Aardlagen en winterzonnewende

Een Polderwandeling met Anne Karin ten Bosch en Willemijn Lofvers

21 December 2025

Tekst & fotografie: Lasse Haverhals

Het is 's middags, zo rond een uur of twee. Wandelschoenen? Check. Fotocamera? Check. Handschoenen? Check. Ik stap op de fiets richting de metro. Eerst naar Beurs, vervolgens door naar metrostation Vlaardingen-West.

Metrostation Vlaardingen-West

Vandaag geen stadswandeling, maar een polderwandeling. Het is de dag van de zonnewende. Kortgezegd het moment waarop de Noordpool weer langzaam richting de zon helt en het elke dag weer een klein beetje langer licht wordt. Tegelijk markeert het de start van de astronomische winter.

De groep staat ons op te wachten, of eerlijker gezegd, wij arriveren als een van de laatsten. De zon lijkt zich gereed te maken voor het spektakelstuk.

De groep staat klaar en wacht ons op bij het metrostation.

Het is iets na half vier wanneer scenograaf Anne Karin ten Bosch haar introductie begint. "Vandaag gaan we het donker voelen," opent ze. "We gaan wandelen, niet op basis van kennis, maar op basis van gevoel."

De groep luistert aandachtig naar het verhaal van scenograaf Anne Karin ten Bosch.

De wandeling vindt plaats in een eeuwenoud gebied. Na de ijstijd gevormd tot delta. We komen langs Romeinse opgravingen en archeologische vindplaatsen, wandelen door het oudste protestbos van Europa, over dijken langs uitgestrekte polders met sloten, vaarten en plassen. Er staat ons genoeg moois te wachten, maar doorwandelen wordt het zeker: er ligt zo'n veertien kilometer voor ons. We kunnen dus maar beter snel beginnen, anders zijn we voor het donker niet thuis.

Oh. Wacht.

Het is al langere tijd aan het schemeren. We hebben nog zo'n uur lang licht over op deze kortste dag van het jaar.

De eerste stappen van deze wandeling worden gezet.

Stilte

De eerste drie kwartier lopen we zwijgend in absolute stilte. Tot aan dat ene magische moment: de zonnewende. Maar voor we zover zijn zetten we eerst onze zintuigen aan het werk.

En dat is een ervaring op zich. De omgeving komt anders binnen. Alles begint harder te klinken, geluiden schuiven naar de voorgrond. Gewoonlijk, als we samen wandelen, praten we en drukken we de omgevingsgeluiden naar de achtergrond. Maar nu spelen juist zij de hoofdrol.

De eerste driekwartier spelen onze zintuigen de hoofdrol.

Je hoort ineens je eigen voetstappen en denkt: klinken mijn voetstappen echt zo? We komen langs een aantal huizen waar honden ons vrolijk tegemoet blaffen. Ook die geluiden komen veel harder binnen. Het is bijna overweldigend. Je hoort natte, verkreukelde bladeren onder zolen. Jassen die, bijna piepend, om aandacht vragen wanneer ze langs de dijen van de groep glijden. Slissende schoenen door het gras op de dijk. Alle details treden naar voren. Samen vormen ze een orkest van geluid waar zelfs Mozart jaloers op zou zijn.

We lopen vandaag over dijken, door polders, langs vaarten en nog veel meer.

Maar er zijn natuurlijk meer zintuigen dan alleen horen. Je gaat ook bewuster kijken, bewuster meemaken. Zo nemen de draaiende windmolens een groot deel van je zicht in. Ze staan in het landschap zoals superhelden in

actiefilms tegenover hun schurken staan: groot, breed, bijna intimiderend. En dat zijn ze eigenlijk ook wel een beetje.

In de verte doemen de indrukwekkende windmolens op in ons zichtveld.

En alsof dat nog niet genoeg actie is, komt daar het doffe, bijna dreigende gebrom van gemalen en pompen van het hoogheemraadschap van Delfland bij. Aan de schurkennaam mag nog wel even gewerkt worden. Even verderop nemen dan de vogels het geluid weer over. Zo ontstaat iets dat lijkt op een harmonieus samenspel van natuur en machines, dat haast voelt alsof het wordt aangestuurd door een onzichtbare dirigent.

Ook de geluiden afkomstig van het Hoogheemraadschap Delfland zijn indrukwekkend.

De zonnewende

Een paar minuten later is het dan zover: de zonnewende. De groep komt tot stilstand. We kijken geconcentreerd naar www.dpfr.nl, mail@dpfr.nl +31 6 2422 7975

het zuidwesten, richting de Maas, waar de zon onze aandacht opeist. We aanschouwen dit korte, maar magische moment. Er hangt een bijzondere sfeer. We zijn getuige van een omslagpunt. De winter begint.

De groep aanschouwt het moment van de zonnewende, exact om 16:03, aandachtig. Sommigen zelfs met hun ogen dicht!

Net als de zon dalen ook wij af, van de hoger gelegen dijk de polder in.

We lopen Het Volksbos binnen, een natuurgebied in De Lickebaert tussen Vlaardingen en Maassluis en het oudste protestbos van Nederland. In de laatste momenten van stilte dringt zich bij mij een besef op: hoe weinig staan we eigenlijk stil bij dit soort natuurverschijnselen. Vaak nemen we ze voor lief. Een verklaring, als die er al is, zit misschien in het feit dat we er nauwelijks nog bewust van worden gemaakt. De zon gaat op en onder, elke dag opnieuw, of wij nu kijken of niet. Maar op momenten als deze, in de stilte, voel je dat je leeft. Dat alles complex met elkaar verbonden is. Dat je onderdeel bent van een universum, van systemen die dag en nacht doorgaan.

De zon geeft ondertussen haar laatste stuiptrekkingen terwijl de nacht langzaam valt. Nog zo'n bijzonder keerpunt in de dag.

Ondertussen wordt het langzaam donker.

Kies een pad

We moeten kiezen. Links of rechts. Even kijkt iedereen in de groep elkaar twijfelend aan. Ik besluit het voortouw te nemen en ga links. Keuzes maken doen we dagelijks in het klein. Het interessante is dat je bijna nooit zult weten wat het andere pad had gebracht. Vandaag is dat niet anders.

www.dpfr.nl,
mail@dpfr.nl
+31 6 2422 7975

De groep moet kiezen: ga je links of rechtsaf?

Kies je voor links? Dan staat er een modderige uitdaging op je te wachten!

We lopen over een druilerig, modderig pad. Ik ben druk bezig mijn schoenen en broek zo droog en schoon mogelijk te houden, maar aan een paar moddervlekken ontkom ik niet.

Het modderpad overleven we nog maar net, phew. Met ongeveer de helft van de groep lopen we naar een uitkijkpunt hoger op de dijk, waar we wachten op de rest. Ondertussen zakt de zon verder weg en dat levert uiteraard prachtige plaatjes op.

Zo'n vijftien minuten later is de andere groep nog steeds spoorloos. We besluiten door te lopen en ze later bij het bos weer op te wachten. De nacht is nu echt gevallen. De dag voelt ondertussen al ver weg.

Na een korte stop lopen we door richting het bos, waar we even later de andere helft op wachten.

De nacht

Het is inmiddels 18:00 uur s 'avonds. Na een tijd door het bos te hebben gelopen en vervolgens door de stad Maassluis, komen we aan bij de echte polders. Het is de bedoeling dat we via het platteland naar de eindlocatie wandelen. Maar er is een probleem. We kunnen het hek niet door. Gezamenlijk probeert de groep eruit te komen en met een oplossing te komen. We klimmen over en duiken onder allerlei hekken met de hoop verder te komen. En dan - het begint bijna een terugkerend thema te worden van deze wandeling - splitst de groep zich wederom op. De ene groep speelt het op safe en besluit terug te lopen om zo even verderop alsnog de juiste route te nemen. De andere groep neemt een risico en duikt onder een hek door, via een perceel langs het kanaal, terug richting de route.

Ik houd wel van een risico en sluit me bij de tweede groep aan.

Na een langdurig beraad besluiten de twee groepen op te splitsen. De wandeling vereist hier en daar nogal wat fysieke trucjes. Zo ook te zien op bovenstaande foto, waar wandelaars over, door en onder allerlei hekken moeten kruipen.

En wederom verrast de wandeling: we lopen onder de sterren, in absolute stilte. Het is een prachtige belevenis. Maar, het kon ook niet anders, ook nu stuiten we op een hindernis. Wéér een poort die ons tegenhoudt. Zoal iemand in de groep al verzucht: “die snert zal nog even op ons moeten wachten...”

www.dpfr.nl,
mail@dpfr.nl
+31 6 2422 7975

Maar, zoals gezegd, levert deze wandeling wel prachtige belevenissen op.

En of die snert heeft moeten wachten. Na een flink stuk teruglopen komen we eindelijk op het juiste pad uit. Er liggen nog zo'n zes kilometers voor ons en het is inmiddels 19.00 uur. Het wordt een kwestie van doorbikkelen. Die laatste kilometers lopen we door de Vlietlanden. Een veenplaats die niet is afgegraven. Dat is ook de reden dat we nu wat hoger in het landschap staan. De lagere plekken om ons heen zijn juist wél afgegraven.

Arrivé

Na een wandeling van ongeveer vierenhalf uur komen we dan eindelijk aan. Misschien is dit wel het meest magische moment van de dag. Op educatief archeologisch erf Masamuda staan grote pannen dampende erwtensoep op ons te wachten en een ketel gloeiwijn.

Die heeft zelden zo goed gesmaakt. Tijd om even op te warmen, verhalen uit te wisselen en bij te komen van een dag vol omwegen, stilte, donkerte én kleine keerpunten.

Het heeft dan misschien even geduurd, maar op het einde worden de wandelaars die de eindstreep hebben behaald bediend met heerlijke zelfgemaakte erwtensoep, vegetarisch en traditioneel naar keuze. Voor de liefhebbers is er ook gloeiwijn: rode kruidenwijn verrijkt met tequila en cointrea.